Vol 5 Issue 10 April 2016 ISSN No :2231-5063

International Multidisciplinary Research Journal

Golden Research Thoughts

Chief Editor
Dr.Tukaram Narayan Shinde

Publisher
Mrs.Laxmi Ashok Yakkaldevi

Associate Editor
Dr.Rajani Dalvi

Honorary
Mr.Ashok Yakkaldevi

Welcome to GRT

RNI MAHMUL/2011/38595 **ISSN No.2231-5063**

Golden Research Thoughts Journal is a multidisciplinary research journal, published monthly in English, Hindi & Marathi Language. All research papers submitted to the journal will be double - blind peer reviewed referred by members of the editorial board.Readers will include investigator in universities, research institutes government and industry with research interest in the general subjects.

Regional Editor

Manichander Thammishetty
Ph.d Research Scholar, Faculty of Education IASE, Osmania University, Hyderabad

International Advisory Board

Kamani Perera
Regional Center For Strategic Studies, Sri Lanka

Janaki Sinnasamy
Librarian, University of Malaya

Romona Mihaila
Spiru Haret University, Romania

Delia Serbescu
Spiru Haret University, Bucharest, Romania

Anurag Misra
DBS College, Kanpur

Titus PopPhD, Partium Christian University, Oradea,Romania

Mohammad Hailat
Dept. of Mathematical Sciences, University of South Carolina Aiken

Abdullah Sabbagh
Engineering Studies, Sydney

Ecaterina Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest

Loredana Bosca
Spiru Haret University, Romania

Fabricio Moraes de Almeida
Federal University of Rondonia, Brazil

George - Calin SERITAN
Faculty of Philosophy and Socio-Political Sciences Al. I. Cuza University, Iasi

Hasan Baktir
English Language and Literature Department, Kayseri

Ghayoor Abbas Chotana
Dept of Chemistry, Lahore University of Management Sciences[PK]

Anna Maria Constantinovici
AL. I. Cuza University, Romania

Ilie Pintea,
Spiru Haret University, Romania

Xiaohua Yang
PhD, USA

......More

Editorial Board

Pratap Vyamktrao Naikwade
ASP College Devrukh,Ratnagiri,MS India

R. R. Patil
Head Geology Department Solapur University,Solapur

Rama Bhosale
Prin. and Jt. Director Higher Education, Panvel

Salve R. N.
Department of Sociology, Shivaji University,Kolhapur

Govind P. Shinde
Bharati Vidyapeeth School of Distance Education Center, Navi Mumbai

Chakane Sanjay Dnyaneshwar
Arts, Science & Commerce College, Indapur, Pune

Awadhesh Kumar Shirotriya
Secretary,Play India Play,Meerut(U.P.)

Iresh Swami
Ex - VC. Solapur University, Solapur

N.S. Dhaygude
Ex. Prin. Dayanand College, Solapur

Narendra Kadu
Jt. Director Higher Education, Pune

K. M. Bhandarkar
Praful Patel College of Education, Gondia

Sonal Singh
Vikram University, Ujjain

G. P. Patankar
S. D. M. Degree College, Honavar, Karnataka

Maj. S. Bakhtiar Choudhary
Director,Hyderabad AP India.

S.Parvathi Devi
Ph.D.-University of Allahabad

Sonal Singh,
Vikram University, Ujjain

Rajendra Shendge
Director, B.C.U.D. Solapur University, Solapur

R. R. Yalikar
Director Managment Institute, Solapur

Umesh Rajderkar
Head Humanities & Social Science YCMOU,Nashik

S. R. Pandya
Head Education Dept. Mumbai University, Mumbai

Alka Darshan Shrivastava
Shaskiya Snatkottar Mahavidyalaya, Dhar

Rahul Shriram Sudke
Devi Ahilya Vishwavidyalaya, Indore

S.KANNAN
Annamalai University,TN

Satish Kumar Kalhotra
Maulana Azad National Urdu University

Address:-Ashok Yakkaldevi 258/34, Raviwar Peth, Solapur - 413 005 Maharashtra, India
Cell : 9595 359 435, Ph No: 02172372010 Email: ayisrj@yahoo.in Website: www.oldgrt.lbp.world

ISSN: 2231-5063 Impact Factor : 3.4052(UIF) Volume - 5 | Issue - 10 | April - 2016

Golden Research Thoughts

GRT

सप्तकोटीश्वर मंदिर नार्वे गोवा! एक अभ्यास

गायकवाड सुप्रिया दिपक
तृतीय वर्ष कला,
मु. सा. काकडे महाविद्यालय, सोमेश्वरनगर, ता. बारामती, जि. पुणे.

प्रस्तावना : –

इतिहास हा विषय शिकत असताना भुतकाळात घडून गेलेल्या घटनांचा व प्रसंगाचा त्याचप्रमाणे आजच्या काळात लोकप्रियता पाहून उदयास आलेल्या महत्त्वपूर्ण वास्तूंचा तपशील हा इतिहासाचा सखोल अभ्यास केल्याशिवाय समजून घेता येत नाही. त्यामुळेच इतिहासाची ''वर्तमानकाळ व भूतकाळ यांच्यातील कधीही न संपणारा संवाद म्हणजेच इतिहास'' अशी संकल्पना प्रा. ई. एच. कार यांनी केली आहे.

प्रस्तुत प्रकल्प ''सप्तकोटीश्वर मंदिर, नार्वे गोवा'' या प्रकल्पामध्ये मी एक व्यापक दृष्टीकोन समोर ठेवून इतिहासातील नवे प्रवाह व राष्ट्रीय गाभातत्त्वे व या 'सप्तकोटीश्वर' मंदिराच्या स्थापनेमागील पार्श्वभूमी सदरच्या प्रकल्पाच्या माध्यमातून स्पष्ट होऊ शकेल.

प्रकल्प जास्तीत जास्त निर्दोष व दर्जेदार होण्यासाठी व सप्तकोटीश्वर मंदिराबद्दलची जास्तीत जास्त माहिती संग्रहित करून या मंदिराबद्दलची विस्तृत माहिती व या मंदिराच्या स्थापनेमागी पार्श्वभूमी गोष्टीरूपाने सांगण्याचा मी हा छोटासा एक प्रयत्न केलेला आहे. तसेच सरांनी मोलाचे मार्गदर्शन केल्याबद्दल त्यांचे मनःपूर्वक आभार.

उद्दिष्टये

आपण कोणतीही गोष्ट करत असताना त्या गोष्टीमागे काही ना काही समोर ठेवलेले असते. त्याचप्रमाणे माझ्या 'सप्तकोटीश्वर मंदिर नार्वे, गोवा' हा प्रकल्प करत असताना मी खालील उद्दिष्टे समोर ठेवून त्याचा प्रकल्पामध्ये पुरेपूर विचार केलेला आहे.

1.भारतीय इतिहासामध्ये गतकाळातील थोर पुरूषांनी केलेल्या कामगिरींची व उभारलेल्या भव्य व विशाल वास्तूंची माहिती पुरवणे.
2.ऐतिहासिक संदर्भात भारतीय समाजामधील पुरातन वास्तुंचा उदा. मंदिर, किल्ले यांचा भूतकाळातील घटनांशी योग्य मेळ घालण्याची क्षमता निर्माण करणे.
3.भारताची एकता व अखंडता याबद्दल विद्यार्थी व समाजातील लोकांत आदराची भावना निर्माण करणे.
4.अनिष्ट रूढी, परंपरा व अंधश्रद्धा यांचा त्याग.
5.समृद्ध वारशाचे जतन, पण हीन असेल त्याचा त्याग, ही दृष्टी विकसित करणे.
6.ऐतिहासिक माहिती मिळवण्याठी आधूनिक माहिती तंत्रज्ञानाचा उपयोग करण्यास प्रवृत्त करणे.

या प्रकल्पाच्या माध्यमातून या सप्तकोटीश्वर मंदिराबद्दल जास्तीत जास्त माहिती संपादन होण्यास मदत होईल.

सप्तकोटीश्वर मंदिर नार्वे, गोवा

मंदिराचे वैशिष्ट्य

सप्तकोटीश्वर मंदिर हे मोगल शैलीतील असून हे एक भव्य मंदिर आहे. नंतरच्या काळात मंदिराची दूरावस्था झाल्यानंतर छ. शिवाजी महाराजांनी या मंदिराचा जीर्णोद्धार 12 नोव्हें. 1668 रोजी करून या मंदिराला जास्तीत जास्त व्यवस्थित करण्याचा खूप छान विचार अंमलात आणला. त्यामुळे पुरातन राजे व आजच्या काळातील लोक हे श्री शंभू शंकराला आपले प्रमुख आराध्य दैवत मानून त्याची पूजा करतात. व शंकराप्रती त्यांची भक्ती प्रकट करतात.

मंदिराची सदस्यकालीन स्थिती व समाजाचे आर्थिक जीवन

आजच्या एकविसाव्या शतकात देखील या मंदिराची डागडूजी करण्यात येऊन हे मंदिर गोवा सरकारच्या ताब्यात आहे. व या सरकारमार्फत मंदिराची देखभाल घेण्यात येते.

त्याचप्रमाणे मंदिराच्या आसपासच्या प्रसन्न वातावरणामुळे अनेक पर्यटक येथे मोठया संख्येने उपस्थिती लावतात. त्यामुळे हे मंदिर अत्यंत लोकप्रियता पावलेले आहे. त्याचबरोबर या मंदिराच्या अवतीभवती येणाऱ्या पर्यटकांची सेवा करण्याच्या उद्देशाने अनेक सोयी सुविधा, हॉटेल्स, प्रवासाची साधने उपलब्ध झालेली आहेत. आणि लोकांची आर्थिक स्थिती सुधारली गेली आहे. व अनेक व्यवसाय विकसित झाले आहेत.

मंदिराच्या आसपासचे लोकांचे सांस्कृतिक जीवन

प्रत्येक देशाला, मानवी समाजाला एक सांस्कृतिक असा वारसा लाभलेला असतो. त्याचप्रमाणे या सप्तकोटीश्वर मंदिरामुळे देखील येथील समाज जीवनास एक अनमोल असा सांस्कृति वारसा लाभलेला आहे. याठिकाणी धर्माच्या नावावर कोणताही भेदभाव केला जात नाही.

नार्वे येथील धार्मिक जीवन

भाविकांचे भक्तीस्थान असलेल्या सप्तकोटीश्वर मंदिर नार्वे येथील लोक या मंदिराच्या बाबतीत असलेल्या पारंपारिक प्रथा, परंपरा व धार्मिक विधी यांना अत्यंत महत्त्व देतात. व धर्माच्या नावाखाली कोणताही गैरप्रकार चालवत नाही. त्यामुळे येथील लोक हे या देवस्थानाला अनन्यसाधारण महत्त्व देण्यात येते.

निष्कर्ष

'सप्तकोटीश्वर मंदिर नार्वे, गोवा' हा प्रकल्प पुर्णत्वास नेल्यानंतर मला या प्रकल्पामधून अनेक गतकालीन गोष्टींची, प्रसंगांची व कालावधीची योग्य व अचूक माहिती सारांश रूपाने मिळाली. जी माहिती 'सप्तकोटीश्वर' मंदिराच्या बदद्लची होती.

छ. शिवाजी महाराज यांनी स्वतः या मंदिराच्या जीर्णोद्धाराचे काम स्वहस्ते केले हे या प्रकल्पाच्या माध्यमातून निदर्शनास आले. त्याचप्रमाणे तसेच गोव्यामध्ये स्थित असणाऱ्या या मंदिर व गोव्यावर पोर्तुगीज संस्कृतीचा वारसा असल्याचे आढळले. तसेच कदंबकालीन महाप्रतापी राजा त्रिनेत्र याने सप्तकोटीश्वराचे पूजन केलेले सांगतात. त्याचप्रमाणे इ. स. 1210 मध्ये कदंबांनी त्यांच्या सोन्याच्या नाण्यावर ''श्री सप्तकोटीश लब्धवर वीर जय केशिदेव'' असा उल्लेख केला होता. सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे शिवाजी महाराजांच्या आज्ञेच्या अनुसार 13 नोव्हेंबर 1668 रोजी या मंदिराच्या जीर्णोद्धाराचे काम सुरू केल्याचा उल्लेख असलेला संस्कृत शिलालेख आजही मंदिराच्या प्रवेशद्वारावर असल्याचे या प्रकल्पाच्या माध्यमातून अनेक गोष्ट समोर आल्या. व तेथील आजचे दैनंदिन जीवनमान लक्षात घेण्यास मदत होते.

संदर्भ सूची

'सप्तकोटीश्वर मंदिर नार्वे, गोवा' जीर्णोद्धार – '13 नोव्हेंबर 1668' या ऐतिहासिक पार्श्वभूमी लाभलेल्या मंदिराबदद्ल माहिती संग्रहित करण्यासाठी मला खालील संदर्भ साधनांचा उपयोग झाला. व मोलाची माहिती मिळाली. त्याचप्रमाणे इतिहास विषय शिक्षकांचे देखील मोलाचे मार्गदर्शन मिळाले.

1.पिगंळे संदिप, सफकोटीश्वर मंदिर, ऐतिहासिक आणि धार्मिक ठिकाण, आरती प्रकाशन गोवा 1998.
2.मुलाखती (पुजारी) पुजारी केदार, दिनांक 5 जानेवारी 2015. पुजारी अभिवेक विश्वास दिनांक 5 जानेवारी 2015.

Publish Research Article
International Level Multidisciplinary Research Journal For All Subjects

Dear Sir/Mam,

We invite unpublished Research Paper,Summary of Research Project,Theses,Books and Book Review for publication,you will be pleased to know that our journals are

Associated and Indexed,India

- International Scientific Journal Consortium
- OPEN J-GATE

Associated and Indexed,USA

- EBSCO
- Index Copernicus
- Publication Index
- Academic Journal Database
- Contemporary Research Index
- Academic Paper Databse
- Digital Journals Database
- Current Index to Scholarly Journals
- Elite Scientific Journal Archive
- Directory Of Academic Resources
- Scholar Journal Index
- Recent Science Index
- Scientific Resources Database
- Directory Of Research Journal Indexing

Golden Research Thoughts
258/34 Raviwar Peth Solapur-413005,Maharashtra
Contact-9595359435
E-Mail-ayisrj@yahoo.in/ayisrj2011@gmail.com
Website : www.www.oldgrt.lbp.world